

(...) am acceptat să contribui la ascensiunea lui Petru Dumitriu în lumea literelor, dorind să-l ajut de a deveni un scriitor. (...). Dacă m-aș fi apucat să scriu eu cărțile semnate de Dumitriu, ar fi fost poate mai ușor. Nu, n-am scris eu cărțile lui de la început și până la sfârșit! Dar nu-i mai puțin adevărat că am scris lângă Petru Dumitriu, cu Petru Dumitriu și pentru Petru Dumitriu (...). Da, am lucrat alături de el până la epuizarea mea fizică, până la a mă face incapabilă să mai scriu în același timp și pentru mine, amânând mereu cărțile pe care vroiam să le public. (...).

Începutul l-am făcut cu nuvela *Dușmănie* apărută în 1948. Lucrarea tratează un subiect din viața țărănimii. Dar Petru Dumitriu, trăit la Munchen, n-avea cum să cunoască viața țăranilor. Iar în cele zece zile cât a stat pe teren, pentru «documentare» în vederea scrierii acestei nuvele nu putea să pătrundă sufletul plugarilor români. Atunci i-am vorbit eu despre felul cum ar trebui scrisă, i-am dat exemple de eroi țărani din cartea mea *Voica*, a mai „ciupit” ceva din *Ion* al lui Rebreanu, din *Desculț* al lui Zaharia Stancu și, în sfârșit, a creat «atmosfera»(...).

Descrierea acestor oameni îmi aparține și în alte lucrări semnate de Dumitriu cum ar fi *Poezia astrelor la 19 iulie*, *Salata*, *Vânt de martie*, *Bijuterii de familie* și alte nuvele cuprinse în *Cronica de familie*. (...). (...).

Aportul meu a fost și mai mare la redactarea altor nuvele semnate de Petru Dumitriu cum sunt: *Davida*, *Datoria* și *Fuga*. În crearea *Davidei* s-a pornit de la un fapt istoric cunoscut: asasinarea unui ministru burghez din România veche. (...). Fratele meu Henry Stahl i-a procurat cărți și i-a indicat paginile ce trebuiau citite, documentându-l din punct de vedere istoric și social. Un alt cunoscut de-al nostru i-a prezentat lui Dumitriu situația politică din vremea când s-a petrecut asasinarea ministrului respectiv. Apoi eu și Dumitriu am avut discuții lungi în legătură cu felul în care trebuia scrisă nuvela. (...). În ce privește nuvela

Datoria a cărei acțiune se petrece în timpul primului război mondial, între anii 1915-1917, și aceasta a fost scrisă cu contribuția mea directă. Întâmplarea din nuvelă o știam de la tatăl meu, care de altfel și figurează în povestire cu numele adevărat de Stahl.

Dar nu numai eu am fost aceea a cărei muncă a fost furată de către Petru Dumitriu. Într-o situație asemănătoare s-a aflat și Ion Vinea. În *Cronica de familie* semnată de Petru Dumitriu există zeci și zeci de pagini care trădează scrisul și personalitatea lui Vinea. Unele din faptele cuprinse în carte i-au fost povestite lui Dumitriu de către Vinea în amănunt, altele au fost sustrate de către Dumitriu din manuscrisele lui Vinea aflate la editura unde impostorul transfug ajunsese director, manuscrise din romane ca: *Lunatecii*, *Venin de mai*, *Totul e permis*. Pentru a întări cele afirmate socot util să redau reacția lui Vinea după ce a citit: *Cronica de familie*: «Dumitriu mi-a compromis toate subiectele! Acum, trebuie să inventez alte anecdote pentru scrierile mele!»

Dumitriu, ca un hoț ordinar ce era, fura de la toți cu cinism și obrăznicie. Sub semnătura lui Dumitriu și a Soniei Filip au apărut dramatizări ca *La ora șase și Romanticii*. Crearea acestor piese este rezultatul muncii Soniei Filip și a mele, iar contribuția lui Dumitriu constă mai mult în semnătură și în încasarea celei mai grase părți din onorariu. (...). După ce s-a despărțit de mine și s-a izolat de prietenii care au contribuit la scoaterea lui la suprafață, Dumitriu a încercat să lucreze de unul singur, dar așa cum s-a dovedit cu prisos, el n-a mai putut da nimic de valoare. Episodul cu *Biografiile contemporane* este concludent.

Cunosc bine de la prietenii mei redactori la editura la care Dumitriu a predat manuscrisul cărții *Biografiile contemporane*, obiecțiile asupra acesteia. Ea a fost respinsă pentru că era de un nivel artistic falimentar, în contradicție flagrantă cu *Cronica de familie* (la care l-am ajutat eu, Vinea și alții) și cu *Pasărea furtunii* (în redactarea căreia s-a

inspirat serios din Joseph Conrad). Această carte dovedea pe lângă necunoașterea epocii, orientarea autorului către mijloace artistice desuete. În unele cazuri – și aceasta devenise la Dumitriu o regulă de existență ca scriitor – era vorba, pur și simplu, de pastișarea grosolană a unor opere cu teme similare de Hemingway sau Andre Malraux (ușor de identificat în *Moartea unui om fără acte de identitate*) ori Ramon Sendler. (...)

Petru Dumitriu a fost și a rămas un impostor, un escroc și ca om și ca scriitor.(...).”

Să revenim asupra constatării lui Ion Vinea după lectura trilogiei *Cronică de familie*, menționată de H.Yv. Stahl, reproducă ceva mai sus: „Dumitriu mi-a compromis toate subiectele! Acum, trebuie să inventez alte anecdote pentru scrierile mele!” Nu este o exagerare. Dezvăluiri ulterioare confirmă autenticitatea acestor afirmații (și prin extensie pune în lumina veridicității și alte grave acuzații aduse operei lui Petru Dumitriu de către cei doi).

Despre ce este vorba? În 1996 (în revista *Ateneu*, nr. 4), apoi în cartea *Tineretea lui Petru Dumitriu* (2001), Pavel Țugui, fost director al secției de Știință și Cultură de pe lângă CC al PMR de prin 1954, printre alte interesante precizări și documente din răstimpul culturii totalitare, reproduce, contextualizează și comentează o scrisoare a lui Ion Vinea către Mihai Beniuc, trimisă prin 1959, descoperită de acesta „în anul 1991 (...) în arhiva poetului (...). Mi-a fost pusă la dispoziție de doamna Leontina Beniuc”, precizează Pavel Țugui²⁷ în cartea sus-citată (p. 110, 111).

Încă de la începutul epistolei, Ion Vinea, referindu-se la romanul *Cronică de familie*, scrie: „nici un rând din acest roman nu a fost scris de mine”, adăugând, însă, că „din povestirile mele orale și din manuscrisul lucrării mele *Lunatecii*, autorul a luat fără autorizație și fără a mă preveni (...) multe alte anecdote și întâmplări”, consecința fiind

aceea că „a trebuit să renunț la vreo 300 de pagini din *Lunatecii* și să fiu silit să remaniez *à fond* toată lucrarea”.

Ion Vinea compune o „listă a prădăciunilor”, precizând, însă, că e „incompletă”. Astfel „a luat” – zice Vinea – nu numai „anecdote și întâmplări”, bunăoară: „tot ce e în legătură cu d-na Elena Lupescu; mediul în care trăia, decorul și atmosfera din casă, episodul cu jocul de cărți...”, „istoria complotului de la Iași (...) apoi Camera Leoparților (...); „episodul, foarte caracteristic, cu Maureza Sfântului Ignatius”; ș.a. A mai „ luat fără autorizație”, din romanul *Lunatecii*, personaje și multe situații epice în care sunt implicate; bunăoară prototipul Nae Ionescu în manuscrisul lui Ion Vinea se numea profesorul Rădulescu; Petru Dumitriu îl botează Fănică Niculescu: „A luat – scrie Ion Vinea – personajul «profesorului Rădulescu» arivist, snob, teoretician reacționar, conspirator și intrigant”; l-a mai împrumutat, aflăm din scrisoare, și pe locotenentul Fridman, în varianta lui Dumitriu: Friedman.

Interludiu cu Petru Dumitriu, după 30 de ani:

În primăvara anului 1993 la Metz, în convorbirea cu Petru Dumitriu, George Pruteanu²⁸ pune în discuție exact acest text al Henriettei Yvonne Stahl, republicat în 1962 în *Contemporanul*; întrebat dacă sunt adevărate afirmațiile aceleia, Petru Dumitriu neagă totul:

„Niciodată! Nici o foaie de hârtie, nici un rând scris de mine nu l-a citit în prealabil. Doar după tipărire, dar nu sunt sigur. Pe alea «comuniste», în mod cert nici n-a pus mâna. Dar eu cred că n-a citit nici *Cronica de familie*. Una sau două dintre nuvelele de acolo, poate (...). Regret că trebuie să spun că mințea cu răutate, dar... în fine... (...).”

Tot în 1993, toamna și tot la Metz, în convorbirea cu Eugen Simion²⁹, rememorând perioada de după despărțirea de H.Yv. Stahl, Petru Dumitriu spunea:

„Am rămas prieteni toată viața, până la moartea ei, și rămân prietenul ei până la moartea mea. (...). Bineînțeles că s-a lepădat de mine. Bineînțeles. E foarte bine.(...). Cred că a spus la Securitate: «Mi-a spus că pleacă, dar nu l-am crezut...». Sărăcuța de ea. Bineînțeles că știa foarte bine. Și n-au maltratat-o. Dar pușcărie a făcut și a făcut declarații peste declarații, în scris. Și că m-a inspirat, și că ea a scris de fapt *Cronica de familie...* Doamne Sfinte! (...). M-am eliberat de legătura cu ea fiindcă diferența de vârstă era prea mare și eu eram un bărbat tânăr de 30 de ani și ea avea cu 24 de ani mai mult decât mine și eu aveam dorințe trupești și de trăire, pe care nu puteam să i le impun, cărora ea nu putea să le corespundă. În orice caz a trebuit să o părăsesc, însă ne-am despărțit bine și ea știe (...).

M-am simțit vinovat față de bieții părinții mei care au fost închiși mai mult de un an amândoi și sora mea, de asemenea, cu ei cu tot, și sora soției mele și ea tot peste un an de zile. Dar să mă simt eu vinovat de crimele tovarășilor noștri buni din conducere?”

Chiar așa! De ce ar răspunde Petru Dumitriu pentru consecințele faptelor sale? Alții, „tovarășii”, sunt vinovați...

Al doilea articol al lui Ion Vinea³⁰ împotriva lui Petru Dumitriu apare în numărul următor al gazetei *Glasul patriei*. Aduce „un plus de mărturii” cum spune autorul lui, venind să completeze perioade mai puțin cunoscute din viața învinuitului, și anume primul loc de muncă al acestuia: la gazeta *Fapta* (director Mircea Damian), obținut cu ajutorul lui Ion Vinea, și ultimii doi ani din viața în țară a lui Petru Dumitriu, centrați pe aspecte incriminatorii ale cuplului Irina Medrea-Petru Dumitriu.

Nesătul precum „havguful” mitologic, prostănac, laș, hoț, impostor, cheltuitor, fără onoare, fără cuvânt, vicios, asaltat de creditorii, într-un cuvânt: un „monstru moral”,